

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

**PAŽYMA
DĖL X SKUNDO
PRIEŠ LUKIŠKIŲ TARDYMO IZOLIATORIŲ-KALĖJIMĄ,
LAISVĖS ATĖMIMO VIETŲ LIGONINĘ,
KALĖJIMŲ DEPARTAMENTĄ
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJOS,
LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJĄ,
VIEŠĄJĄ ĮSTAIGĄ ROKIŠKIO PSICHIATRIJOS LIGONINĘ,
NACIONALINĮ VISUOMENĖS SVEIKATOS CENTRĄ**

2018-01-11 Nr. 4D-2017/1-47
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau vadinama – Pareiškėjas) skundą dėl Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau vadinama – TM), Lukiškių tardymo izoliatoriaus-kalėjimo (toliau vadinama – LTI-K), Laisvės atėmimo vietų ligoninės (toliau vadinama – LAVL), Kalėjimų departamento prie TM (toliau vadinama – KD) pareigūnų ir viešosios įstaigos Rokiškio psichiatrijos ligoninės (toliau vadinama – RPL), Nacionalinio visuomenės sveikatos centro (toliau vadinama – NVSC) darbuotojų veiksmų (neveikimo), galimai tinkamai nenagrinėjant Pareiškėjo kreipimusi / nepateikiant į juos atsakymų (toliau vadinama – Skundas).

2. Skunde, be kitų aplinkybių, nurodoma:

2.1. 2016 m. lapkričio 18 d. Pareiškėjas kreipėsi į RPL prašydamas suteikti informacijos apie jam buvusį skirtą gydymą (kada, dėl kokios diagnozės, kokiame skyriuje, kokie vaistai jam buvo skirti, kokios procedūros jam buvo atliekamos), taip pat prašydamas atsakyti, ar RPL galima naudotis mobiliuoju telefonu, internetu, jei taip – kokia tvarka? 2016 m. lapkričio 22 d. RPL Pareiškėjui pateikė atsakymą, kuriame nurodė, kad į Pareiškėjo klausimus jau buvo atsakyta ankstesniais raštais; 2016 m. gruodžio 2 d. Pareiškėjas jam rūpimais klausimais pakartotinai kreipėsi į RPL direktorių; 2016 m. gruodžio 13 d. RPL pateikė atsakymą į 2016 m. gruodžio 2 d. kreipimąsi, tačiau, Pareiškėjo nuomone, jam vėl nebuvo atsakyta į keliamus klausimus;

2.2. 2016 m. spalio 28 d. Pareiškėjas kreipėsi į LTI-K prašydamas pateikti informaciją apie tai, iš kokių pardavėjų LTI-K įsigijo radijo taškus; 2016 m. lapkričio 9 d. LTI-K raštu Nr. 96-3695 galimai nepagrįstai atsisakė Pareiškėjui suteikti jo prašomą informaciją; šį LTI-K atsakymą Pareiškėjas apskundė KD, tačiau gavo, jo manymu, nepagrįstą atsakymą, nes KD jame konstatavo, kad LTI-K pareigūnai teisės aktų reikalavimų nepažeidė;

2.3. 2016 m. lapkričio 14 d. Pareiškėjas kreipėsi į LAVL prašydamas suteikti informaciją apie tai, iš kokių pardavėjų LAVL įsigijo radijo taškus, ir apie galimybę turėti televizijos modulį su skaitmenine kortele; 2016 m. gruodžio 9 d. LAVL galimai nepagrįstai atsisakė suteikti informaciją apie radijo taškų pardavėją, nurodė, kad turėti televizijos modulį su skaitmenine kortele draudžia

įstatymai; Pareiškėjo nuomone, toks LAVL atsakymas neatitinka teisės aktų reikalavimų;

2.4. 2016 m. spalio 12 d. Pareiškėjas kreipėsi į LAVL direktorių dėl neišduodamų vaistų, galimai netinkamo dietologės ir psichiatrės elgesio; 2016 m. lapkričio 29 d., t. y. praleidus teisės aktuose nustatytą terminą, LAVL pateikė formalų atsakymą į šį kreipimąsi; tą pačią dieną Pareiškėjas apskundė LAVL atsakymą KD, tačiau KD nesiėmė jokių veiksmų, iškilusių problemų nesprendė;

2.5. už apgadintas LAVL pasivaikščiojimo kiemelio duris Pareiškėjas privalėjo atlyginti 38 EUR žalą ir paskirtą 15 parų drausminę nuobaudą atlikti kamerų tipo patalpose; Pareiškėjas teigia, kad nuobauda jam buvo paskirta nepagrįstai, todėl 2016 m. lapkričio 25 d. ir 2016 m. gruodžio 2 d. jis kreipėsi į KD; į 2016 m. lapkričio 25 d. kreipimąsi buvo atsakyta 2016 m. gruodžio 29 d., tačiau, Pareiškėjo nuomone, toks atsakymas negalėtų būti vertinamas kaip pagrįstas, nes KD nesiėmė jokių veiksmų skunde nurodytoms aplinkybėms ištirti; į 2016 m. gruodžio 2 d. kreipimąsi Pareiškėjui nebuvo atsakyta;

2.6. 2016 m. lapkričio 28 d. Pareiškėjas kreipėsi į NVSC dėl pernelyg žemos oro temperatūros, žiurkių kameroje ir kitų higienos reikalavimų pažeidimų, tačiau NVSC darbuotojai, atvykę į LTI-K, neatliko jokio tyrimo, higienos reikalavimų pažeidimų nenustatė, nors jie buvo akivaizdūs;

2.7. 2016 m. lapkričio 30 d. Pareiškėjas kreipėsi į LTI-K prašydamas pateikti duomenis apie jo gautus ir išsiųstus laiškus, tačiau LTI-K galimai nepagrįstai atsisakė šią informaciją pateikti;

2.8. 2015 m. gruodžio 30 d. Pareiškėjas kreipėsi į KD prašydamas suteikti informaciją apie Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau vadinama – BVK) 69 straipsnio 2 dalies taikymą; 2016 m. sausio 27 d. KD pateikė atsakymą, kurio turinys, Pareiškėjo nuomone, neatitinka tikrovės;

2.9. 2016 m. lapkričio 30 d. Pareiškėjas kreipėsi į TM; Pareiškėjo teigimu, 2016 m. gruodžio 27 d. TM pateikė formalų atsakymą į jo kreipimąsi.

3. Pareiškėjas prašo ištirti Skunde nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

4. Atsižvelgiant į Skunde išdėstytas aplinkybes, tyrimas bus atliekamas ir išvados bus pateikiamos dėl kiekvienos iš šių dalių atskirai:

4.1. dėl NVSC darbuotojų veiksmų (neveikimo), galimai netinkamai atlikus patikrinimą;

4.2. dėl galimai pažeistos Pareiškėjo teisės gauti informaciją;

4.3. dėl LAVL, KD ir TM pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai pateikiant Pareiškėjui teisės aktų reikalavimų neatitinkančius atsakymus.

Dėl NVSC darbuotojų veiksmų (neveikimo), galimai netinkamai atlikus patikrinimą

Skundo daliai reikšmingos faktinės aplinkybės

5. Seimo kontrolierius 2017 m. sausio 16 d. raštu Nr. 4D-2017/1-47/3D-141 kreipėsi į NVSC, prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. 2017 m. vasario 8 d. Seimo kontrolierius gavo 2017 m. vasario 7 d. NVSC raštą Nr. 2.10-1428(16.16.1.10.12). Šiame rašte ir prie jo pridėtuose dokumentuose nurodoma:

5.1. NVSC Vilniaus departamentas nagrinėjo 2016 m. lapkričio 28 d. Pareiškėjo skundą, kuriame buvo prašoma patikrinti higienos sąlygas LTI-K kameroje Nr. 212, Nr. 220, Nr. 223, 1-ojo korpuso 12-ojo posto dušinėje, 1-ajame korpuso esančioje mokymo klasėje;

5.2. 2016 m. gruodžio 6 d. NVSC Vilniaus departamento specialistė atliko operatyviąją valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę dėl higieninių sąlygų įvertinimo pagal Pareiškėjo

skunde pateiktą informaciją ir šios kontrolės rezultatus Pareiškėjui 2016 m. gruodžio 28 d. raštu Nr. 2.10-10184(16.4.1.10.12);

5.3. 2016 m. gruodžio 28 d. NVSC Vilniaus departamento raštu Nr. 2.10-10184(16.4.1.10.12) Pareiškėjas informuojamas, kad, nesutikdamas su atsakymu į jo prašymą (skundą), jis ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo rašto gavimo dienos turi teisę paduoti skundą Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka administraciniam teismui.

Skundo dalies tyrimui reikšmingi teisės aktai

6. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo:

17 straipsnis „Atsisakymas nagrinėti skundą“ – „1. Seimo kontrolierius ne vėliau kaip per 7 darbo dienas nuo skundo gavimo dienos priima sprendimą atsisakyti nagrinėti skundą, apie tai informuodamas pareiškėją, jeigu: [...] 3) skunde nurodytų aplinkybių tyrimas nepriklauso Seimo kontrolieriaus kompetencijai; [...] 4. Jeigu skundo tyrimo metu paaiškėja šios straipsnio 1 dalyje nurodytos aplinkybės, tyrimas nutraukiamas.“

7. Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo:

15 straipsnio „Nacionalinio visuomenės sveikatos centro kompetencija“ 1 punktas – „Nacionalinis visuomenės sveikatos centras vykdo [...] laisvės atėmimo vietų [...] valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę.“

8. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. spalio 28 d. įsakymu Nr. V-946 patvirtinto Tiesioginės valstybinės visuomenės sveikatos saugos kontrolės reglamento:

2 punktas – „Nacionalinis visuomenės sveikatos centras [...] vykdo kontrolę Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 15 straipsnio 1, 2, 5, 7 ir 8 punktuose nurodytuose objektuose“;

3 punktas – „Kontrolė apima [...] objektų patikrinimus [...].“

9. Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 (toliau vadinama – Taisyklės):

44 punktas – „Asmuo, nesutinkantis su institucijos atsakymu į jo prašymą [...] turi teisę paduoti skundą [...] Administraciniam teismui [...].“

Skundo dalies išvados

10. Skunde nurodoma, kad 2016 m. lapkričio 28 d. Pareiškėjas kreipėsi į NVSC dėl pernelyg žemos oro temperatūros kameroje, žiurkių ir kitų higienos reikalavimų pažeidimų, tačiau NVSC darbuotojai, atvykę į LTI-K, neatliko jokio tyrimo, higienos reikalavimų pažeidimų nenustatė, nors jie buvo akivaizdūs.

11. Pagal nustatytą teisinį reguliavimą (šio rašto 7, 8 punktai) vykdyti laisvės atėmimo vietų valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę, kuri apima objektų patikrinimus, yra įgaliota speciali institucija – NVSC.

Iš bylos medžiagos nustatyta, kad NVSC Vilniaus departamentas nagrinėjo 2016 m. lapkričio 28 d. Pareiškėjo skundą, kuriame buvo prašoma patikrinti higienos sąlygas LTI-K; 2016 m. gruodžio 6 d. NVSC Vilniaus departamento specialistė atliko operatyviają valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę pagal Pareiškėjo skunde pateiktą informaciją ir 2016 m. gruodžio 28 d. raštu Nr. 2.10-10184(16.4.1.10.12) informavo Pareiškėją apie šios kontrolės

rezultatus.

Iš Seimo kontrolieriui pateikto Skundo turinio nustatyta, kad Pareiškėjas nesutinka su 2016 m. gruodžio 28 d. rašte Nr. 2.10-10184(16.4.1.10.12) pateiktais patikrinimo rezultatais.

Atkreiptinas dėmesys, kad pagal Taisyklių 44 punktą *NVSC atsakymų (šiuo atveju 2016 m. gruodžio 28 d. NVSC Vilniaus departamento rašto Nr. 2.10-10184(16.4.1.10.12)) pagrįstumą yra kompetentingas vertinti teismas* (šio rašto 9 punktas). Pareiškėjas apie tai buvo informuotas 2016 m. gruodžio 28 d. raštu Nr. 2.10-10184(16.4.1.10.12).

12. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, ir vadovaujantis Seimo kontrolierių įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 3 punktu ir 4 dalimi, Skundo dalies dėl NVSC darbuotojų veiksmų (neveikimo), galimai netinkamai atlikus patikrinimą, tyrimas nutrauktinas.

Dėl galimai pažeistos Pareiškėjo teisės gauti informaciją

Skundo daliai reikšmingos faktinės aplinkybės

13. Seimo kontrolierius 2017 m. sausio 16 d. raštu Nr. 4D-2017/1-47/3D-143 kreipėsi į RPL, prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. 2017 m. sausio 24 d. Seimo kontrolierius gavo 2017 m. sausio 19 d. RPL raštą Nr. (3.09)236.

Seimo kontrolierius 2017 m. sausio 16 d. raštu Nr. 4D-2017/1-47/3D-138 kreipėsi į LTI-K, prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. 2017 m. vasario 10 d. Seimo kontrolierius gavo 2017 m. vasario 9 d. LTI-K raštą Nr. 9-1727.

Seimo kontrolierius 2017 m. sausio 16 d. raštu Nr. 4D-2017/1-47/3D-139 kreipėsi į KD, prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. 2017 m. vasario 20 d. Seimo kontrolierius gavo 2017 m. vasario 15 d. KD raštą Nr. 1S-670 (toliau vadinama – KD atsakymas).

Seimo kontrolierius 2017 m. sausio 16 d. raštu Nr. 4D-2017/1-47/3D-140 kreipėsi į LAVL, prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. 2017 m. vasario 14 d. Seimo kontrolierius gavo 2017 m. vasario 10 d. LAVL raštą Nr. S-888 (toliau vadinama – LAVL atsakymas).

Šiuose raštuose ir prie jų pridėtuose dokumentuose nurodoma:

13.1. 2016 m. lapkričio 18 d. Pareiškėjas kreipėsi į RPL prašydamas suteikti informacijos apie jam buvusį skirtą gydymą (kada, dėl kokios diagnozės, kokiame skyriuje, kokie vaistai jam buvo skirti, kokios procedūros jam buvo atliekamos), taip pat prašydamas atsakyti, ar RPL galima naudotis mobiliuoju telefonu, internetu, jei taip – kokia tvarka;

13.2. 2016 m. lapkričio 22 d. RPL Pareiškėjui pateikė atsakymą, kuriame nurodė, kad į Pareiškėjo klausimus *dėl jam suteikto gydymo* jau buvo atsakyta ankstesniais raštais (2013 m. rugpjūčio 6 d. rašte Nr. 3101, 2013 m. rugpjūčio 27 d. rašte Nr. 2695-(3.09), 2013 m. spalio 10 d. rašte Nr. (3.09)438, 2014 m. birželio 27 d. rašte Nr. 2630, 2015 m. sausio 8 d. rašte Nr. (3.09)-S3-87); *dėl galimybės naudotis mobiliuoju telefonu ir internetu* Pareiškėjui paaiškinta, kad jo gydymosi įstaigoje metu pacientai turėjo galimybę naudotis kompiuteriu Užimtumo ir reabilitacijos centre, o paskambinti galėjo naudodamiesi skyriuje esančiu taksofonu;

13.3. 2016 m. gruodžio 2 d. Pareiškėjas jam rūpimais klausimais *dėl jam suteikto gydymo* pakartotinai kreipėsi į RPL direktorių;

13.4. 2016 m. gruodžio 13 d. RPL pateikė atsakymą į 2016 m. gruodžio 2 d. kreipimąsi; atsakyme nurodoma, kad:

13.4.1. RPL Sustiprinto stebėjimo priežiūros skyriuje dėl [duomenys neskelbiami] Pareiškėjas gydytas nuo 2010 m. rugsėjo 13 d. iki 2011 m. rugpjūčio 23 d.;

13.4.2. Pareiškėjui buvo skiriami „[duomenys neskelbiami]“, atsižvelgiant į Pareiškėjo sveikatos būklę; gydymo taktika ir skiriamų vaistų dozės buvo nuolat koreguojamos ir peržiūrimos;

13.4.3. gydymo metu gydantis gydytojas Pareiškėjui skyrė [duomenys neskelbiami];

13.4.4. 2011 m. kovo 9 d. Pareiškėjui buvo rekomenduotas [duomenys neskelbiami]

procedūrų kursas, tačiau jis minėtose procedūrose nesilankė;

13.5. 2016 m. spalio 28 d. Pareiškėjas kreipėsi į LTI-K prašydamas pateikti informaciją apie tai, iš kokių pardavėjų LTI-K įsigijo radijo taškus;

13.6. 2016 m. lapkričio 9 d. LTI-K raštu Nr. 96-3695 Pareiškėjui paaiškino, kad „Lietuvos Respublikos baudmų vykdymo kodekse nenumatyta, kad informacija apie pataisos įstaigų atliekamus viešuosius pirkimus būtų teikiama nuteistiesiems“; 2016 m. lapkričio 28 d. šį LTI-K atsakymą Pareiškėjas apskundė KD;

13.7. 2016 m. gruodžio 22 d. KD, atsakydamas į 2016 m. lapkričio 28 d. Pareiškėjo kreipimąsi, rašte Nr. 2S-6803 nurodė, kad LTI-K administracija užtikrina teisės aktų reikalavimo dėl radijo taško įrengimo kamerose įvykdymą, montuodama radijo taškus, kurie yra surenkami iš sertifikuotų detalių; pažymėjo, kad teisės aktai nereglamentuoja radijo taškų techninių specifikacijų, todėl laisvės atėmimų vietos savarankiškai sprendžia, kokius radijo taškus montuoti patalpose, t. y. vienos įstaigos perka Kinijoje pagamintus radijo taškus, kitos įstaigos radijo taškus montuoja iš surenkamų detalių; KD konstatavo, kad LTI-K administracija nepažeidžia teisės aktų reikalavimų gyvenamosiose patalpose montuodama surenkamus radijo taškus;

13.8. 2016 m. lapkričio 14 d. Pareiškėjas kreipėsi į LAVL prašydamas suteikti informaciją apie tai, iš kokių pardavėjų LAVL įsigijo radijo taškus, ir apie galimybę turėti televizijos modulį su skaitmenine kortele;

13.9. 2016 m. gruodžio 9 d. LAVL raštu Nr. 7-PR-895 atsisakė suteikti informaciją apie radijo taškų pardavėją, vadovaujantis BVK 11 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatomis, kuriose nustatyta, kad nuteistieji turi teisę gauti rašytinę informaciją apie baudmės atlikimo tvarką ir sąlygas, savo teises bei pareigas; LAVL nuomone, informacija apie radijo taškų tiekėjus nėra susijusi su Pareiškėjo baudmės atlikimu ar juo pačiu; dėl galimybės turėti televizijos modulį Pareiškėjui paaiškinta, kad „vadovaujantis [...] Pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklių 18 priedo Nuteistiesiems leidžiamų įsigyti ir turėti maisto produktų, būtinausių reikmenų ir kitų daiktų sąrašo (toliau – sąrašas) 5.1 punktu „nuteistiesiems leidžiama turėti televizoriaus priedelius antžeminei televizijai, jeigu nuteistieji juos įsigijo iki 2016 m. balandžio 1 d.“, modulis su skaitmenine vaizdo kortele, skirta koduotiems televizijos kanalams, sąrašo nenumatytas, todėl nuteistiesiems minėtais daiktais įstaigoje naudotis draudžiama“;

13.10. 2016 m. lapkričio 30 d. Pareiškėjas kreipėsi į LTI-K prašydamas pateikti duomenis apie jo gautus ir išsiųstus laiškus;

13.11. 2016 m. gruodžio 20 d. LTI-K raštu Nr. 96-4109 Pareiškėjui buvo paaiškinta, kad jo 2016 m. lapkričio 30 d. prašymas nebus patenkintas, nes „Jūsų prašoma medžiaga nėra įtraukta į PĮVTT [*Pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklių, patvirtintų 2003 m. liepos 2 d. Lietuvos Respublikos teisingumo ministro įsakymu Nr. 194*] 18 priedą“;

13.12. 2015 m. gruodžio 30 d. Pareiškėjas kreipėsi į KD prašydamas suteikti informaciją apie BVK 69 straipsnio 2 dalies taikymą; 2016 m. sausio 27 d. KD raštu Nr. 2S-454 Pareiškėjui paaiškinta, kad pagal BVK 69 straipsnio 2 dalį nuteistasis, išskyrus BVK 142 straipsnio 3 dalyje nustatytus atvejus, iš pataisos namų gali būti perkeltas į kalėjimą tęsti baudmės atlikimo tik jo sutikimu, tačiau klausimas perkelti nuteistąjį iš pataisos namų į kalėjimą atlikti tolesnę baudmę gali būti sprendžiamas, kai yra išimtinių aplinkybių, kliudančių toliau laikyti nuteistąjį toje pačioje pataisos įstaigoje; nuteistajam sutikus tęsti baudmės atlikimą kalėjime, perkeliančioji įstaiga pateikia KD išvadą dėl nuteistojo perkėlimo ir rašytinį nuteistojo sutikimą; patvirtintos išvados pagrindu išduodama paskyra perkelti nuteistąjį į kitą pataisos įstaigą; BVK 69 straipsnio 2 dalis neįpareigoja pataisos namų administracijos perkelti nuteistąjį į kalėjimą atlikti tolesnę laisvės atėmimo baudmę atsižvelgiant į nuteistojo prašymus, pageidavimus ar norus; klausimas dėl Pareiškėjo perkėlimo į kalėjimą galės būti sprendžiamas, kai, pasibaigus baudmės atlikimo kalėjime terminui, jis atvyks į pataisos namus.

Skundo dalies tyrimui reikšmingi teisės aktai

14. Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas (toliau vadinama – TGIĮ) (įstatymo redakcija, galiojusi nuo 2014 m. liepos 1 d. iki 2017 m. balandžio 1 d.):

14.1. 3 straipsnis „Įstaigų pareiga teikti informaciją“ – „1. Įstaigos privalo teikti pareiškėjams informaciją. Atsisakyti suteikti informaciją galima šio įstatymo nustatyta tvarka. 2. Įstaigos teikia informaciją pareiškėjams įstaigoje tvarkomais dokumentais, informacijos rinkmenomis arba jų dalimis, pirmenybę teikiant informacijos teikimui internetu ar kitokiomis elektroninėmis priemonėmis“;

14.2. 4 straipsnis „Informacijos teikimo principai“ – „Įstaigos, teikdamos informaciją, vadovaujasi šiais principais: 1) *informacijos išsamumo, reiškiančio, kad pareiškėjui turi būti pateikta visa pagal teisės aktus teiktina jo prašymo turinį atitinkanti informacija*; 2) tikslumo, reiškiančio, kad pareiškėjui teikiama informacija turi atitikti įstaigos disponuojamą informaciją; 3) teisėtumo, reiškiančio, kad įstaigos veiksmai teikiant informaciją grindžiami šiuo ir kitais įstatymais ar kitais teisės aktais; 4) objektyvumo, reiškiančio, kad įstaigos valstybės tarnautojai ar darbuotojai teikdami informaciją turi būti nešališki ir objektyvūs; 5) pagalbos, reiškiančios, kad visuomenei teikiama pagalba pasinaudoti galimybe gauti informaciją“;

14.3. 16 straipsnis „Atsisakymas teikti informaciją“ – „1. Prašymas, pateiktas nesilaikant šio įstatymo nustatytų reikalavimų, įstaigos vadovo ar jo įgalioto asmens rašytiniu pavedimu ar rezoliucija gali būti netenkinamas. 2. Įstaiga gali atsisakyti teikti informaciją, jeigu: 1) pagal pareiškėjo prašymą reikėtų sukurti dokumentus ar informacijos rinkmenas ir tai būtų susiję su neproporcingai didelėmis darbo ir laiko sąnaudomis; 2) prašymo turinys yra nekonkretus; 3) tas pats pareiškėjas pakartotinai prašo tos pačios informacijos; 4) prašoma informacija jau buvo viešai paskelbta; tokiu atveju įstaiga per 5 darbo dienas nuo prašymo gavimo įstaigoje dienos nurodo pareiškėjui jos paskelbimo šaltinį; 5) įstaiga tam tikros informacijos rinkimą ir tvarkymą nutraukia pasikeitus įstaigos funkcijoms. 3. Jeigu įstaiga atsisako pateikti informaciją, pareiškėjui išsiunčiamas apie tai pranešimas, kuriame nurodoma atsisakymo priežastis ir šio sprendimo apskundimo tvarka. Jeigu įstaiga atsisako pateikti informaciją dėl to, kad į prašomą informaciją trečiosios šalys turi autorių, gretutines ar duomenų bazių gamintojų (*sui generis*) teises, nurodomas asmuo, kuriam priklauso autorių, gretutinės ar duomenų bazės gamintojo (*sui generis*) teisės, jeigu tas asmuo žinomas.“

Skundo dalies išvados

15. Skunde nurodoma, kad Pareiškėjas įvairiais jam rūpimais klausimais kreipėsi į RPL, LTI-K, LAVL ir KD, tačiau informacija jam nebuvo teikiama.

16. Pagal nustatytą teisinį reglamentavimą, kiekvienas asmuo turi teisę gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų. Ši informacija yra teikiama TGIĮ nustatyta tvarka.

TGIĮ 16 straipsnyje yra nurodytas baigtinis sąrašas pagrindų, kuriems esant įstaigos, įskaitant ir RPL, LTI-K, LAVL ir KD, turi teisę atsisakyti teikti pareiškėjams jų prašomą informaciją, t. y., jeigu pagal pareiškėjo prašymą reikėtų sukurti dokumentus ar informacijos rinkmenas ir tai būtų susiję su neproporcingai didelėmis darbo ir laiko sąnaudomis; prašymo turinys yra nekonkretus; tas pats pareiškėjas pakartotinai prašo tos pačios informacijos; prašoma informacija jau buvo viešai paskelbta; įstaiga tam tikros informacijos rinkimą ir tvarkymą nutraukia pasikeitus įstaigos funkcijoms ir kt. Be to, visais atvejais, jeigu įstaiga atsisako pateikti informaciją, pareiškėjui išsiunčiamas apie tai pranešimas, kuriame nurodoma atsisakymo priežastis ir sprendimo apskundimo tvarka.

17. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad 2015 m. gruodžio 30 d. Pareiškėjas kreipėsi į KD prašydamas suteikti informaciją apie BVK 69 straipsnio 2 dalies taikymą; 2016 m. sausio 27 d. KD raštu Nr. 2S-454 Pareiškėjui paaiškinta, kad pagal BVK 69 straipsnio 2 dalį nuteistasis iš pataisos namų gali būti perkeltas į kalėjimą tęsti bausmės atlikimo tik jo sutikimu, tačiau klausimas perkelti nuteistąjį iš pataisos namų į kalėjimą atlikti tolesnę bausmę gali būti sprendžiamas, kai yra išimtinių aplinkybių, kliudančių toliau laikyti nuteistąjį toje pačioje pataisos įstaigoje; nuteistajam sutikus tęsti bausmės atlikimą kalėjime, perkeliančioji įstaiga pateikia KD išvadą dėl nuteistojo perkėlimo ir rašytinį nuteistojo sutikimą; patvirtintos išvados pagrindu išduodama paskyra perkelti nuteistąjį į kitą pataisos įstaigą; BVK 69 straipsnio 2 dalis neįpareigoja pataisos namų administracijos perkelti nuteistąjį į kalėjimą atlikti tolesnę laisvės atėmimo bausmę atsižvelgiant į nuteistojo prašymus, pageidavimus ar norus; klausimas dėl Pareiškėjo perkėlimo į kalėjimą galės būti sprendžiamas, kai, pasibaigus bausmės atlikimo kalėjime terminui, jis atvyks į pataisos namus. Šios aplinkybės leidžia teigti, kad Pareiškėjui buvo suteikta išsami ir jo prašymo turinį atitinkanti informacija apie BVK 69 straipsnio 2 dalies taikymo sąlygas ir tvarką.

18. Atliekant tyrimą dėl RPL darbuotojų veiksmų (neveikimo), galimai pažeidžiant Pareiškėjo teisę gauti informaciją, nustatyta, kad 2016 m. lapkričio 18 d. Pareiškėjas kreipėsi į RPL prašydamas informacijos apie jam suteiktą gydymą (kada, dėl kokios diagnozės, kokiame skyriuje, kokie vaistai jam buvo skirti, kokios procedūros jam buvo atliekamos), taip pat prašydamas atsakyti, ar RPL galima naudotis mobiliuoju telefonu, internetu, jei taip – kokia tvarka.

18.1. Pagal TGIĮ 16 straipsnio 2 dalies 3 punktą įstaigos turi teisę atsisakyti teikti pareiškėjams jų prašomą informaciją, jeigu tas pats pareiškėjas pakartotinai prašo tos pačios informacijos. Iš bylos medžiagos nustatyta, kad Pareiškėjas ne vieną kartą kreipėsi į RPL dėl informacijos, susijusios su jo gydymu, pateikimo; Pareiškėjui šiuo klausimu informacija buvo suteikta 2013 m. rugpjūčio 6 d. RPL raštu Nr. 3101, 2013 m. rugpjūčio 27 d. RPL raštu Nr. 2695-(3.09), 2013 m. spalio 10 d. RPL raštu Nr. (3.09)438, 2014 m. birželio 27 d. RPL raštu Nr. 2630, 2015 m. sausio 8 d. RPL raštu Nr. (3.09)-S3-87. Dėl šios priežasties vertintina, kad RPL 2016 m. lapkričio 22 d. raštu pagrįstai atsisakė pakartotinai suteikti Pareiškėjui informaciją apie jam suteiktą gydymą.

18.2. Atkreiptinas dėmesys, kad 2016 m. gruodžio 2 d. Pareiškėjas dar kartą kreipėsi į RPL direktorių *dėl jam suteikto gydymo* ir, nors RPL turėjo teisę atsisakyti suteikti pakartotinai prašomą informaciją, 2016 m. gruodžio 13 d. RPL pateikė išsamų atsakymą į šį kreipimąsi (šios pažymos 13.4.1–13.4.4 punktai).

18.3. Įstaigos, teikdamos informaciją, vadovaujasi informacijos išsamumo principu, reiškiančiu, kad pareiškėjui turi būti pateikta visa pagal teisės aktus teiktina *jo prašymo turinį atitinkanti* informacija. 2016 m. lapkričio 22 d. raštu RPL, atsakydama į klausimą *dėl galimybės naudotis mobiliuoju telefonu ir internetu*, paaiškino, jog Pareiškėjo gydymosi įstaigoje metu pacientai turėjo galimybę naudotis kompiuteriu Užimtumo ir reabilitacijos centre, o paskambinti galėjo naudodamiesi skyriuje esančiu taksofonu. *Iš šio atsakymo turinio nėra aišku*, ar sąlygos naudotis taksofonu yra sudarytos tiems atvejams, jei pacientai (šiuo atveju Pareiškėjas) neturi mobiliojo telefono, ar mobiliaisiais telefonais naudotis LAVL apskritai yra draudžiama, ir dėl šios priežasties yra reikalinga skambinti iš taksofono; taip pat nėra aišku, ar naudojantis kompiuteriu Užimtumo ir reabilitacijos centre yra galimybė juo prisijungti prie interneto. Šios aplinkybės leidžia teigti, kad Pareiškėjui buvo atsakyta ne pagal jo kreipimosi turinį. Dėl šios priežasties RPL direktoriui Algimantui Liausėdai rekomenduotina pateikti Pareiškėjui jo kreipimosi turinį atitinkantį atsakymą ir imtis priemonių, kad ateityje pareiškėjų skundai būtų tiriami atidžiai, įvertinant visas skunduose nurodytas aplinkybes, o pareiškėjams pateikiami atsakymai būtų pagrįsti objektyviais duomenimis (faktais) ir visais atvejais *atitiktų kreipimąsi turinį*.

19. Seimo kontrolierius ne kartą savo praktikoje konstatavo, kad KD ir jam pavaldžios įstaigos savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, BVK, Lietuvos Respublikos baudžiamuoju kodeksu, Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodeksu, Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymu *ir kitais teisės aktais*. Nagrinėjamu atveju tai reiškia, kad įstaigos informaciją nuteistiesiems, įskaitant Pareiškėją, teikia / neteikia vadovaudamosi specialiu įstatymu – TGIĮ; šio įstatymo 16 straipsnyje yra nustatyti teisiniai pagrindai atsisakyti teikti prašomą informaciją; nenustačius šių teisinių pagrindų įstaigos privalo suteikti prašomą informaciją, o nustačius – turi pateikti asmeniui *motyvuotą pranešimą, kuriame nurodoma atsisakymo priežastis ir šio sprendimo apskundimo tvarka*.

2016 m. spalio 28 d. Pareiškėjas kreipėsi į LTI-K, o 2016 m. lapkričio 14 d. – į LAVL prašydamas pateikti informaciją apie tai, iš kokių pardavėjų įstaigos įsigijo radijo taškus; 2016 m. lapkričio 9 d. LTI-K raštu Nr. 96-3695 Pareiškėjui paaiškino, jog „Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekse nenumatyta, kad informacija apie pataisos įstaigų atliekamus viešuosius pirkimus būtų teikiama nuteistiesiems“; 2016 m. gruodžio 9 d. LAVL raštu Nr. 7-PR-895 atsisakė suteikti informaciją apie radijo taškų pardavėją, vadovaujantis BVK 11 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatomis, kuriose nustatyta, kad nuteistieji turi teisę gauti rašytinę informaciją apie bausmės atlikimo tvarką ir sąlygas, savo teises bei pareigas; LAVL nuomone, informacija apie radijo taškų tiekėjus nėra susijusi su Pareiškėjo bausmės atlikimu ar juo pačiu. Iš šių aplinkybių nustatyta, kad tiek LTI-K, tiek LAVL, sprenddami klausimą dėl informacijos apie įstaigos radijo taškų pardavėjų pateikimo Pareiškėjui, neatsižvelgė į TGIĮ 16 straipsnyje nustatytus teisinius pagrindus atsisakyti teikti prašomą informaciją, t. y., jų nenustačius, LTI-K ir LAVL privalėjo suteikti Pareiškėjo prašomą informaciją, o nenustačius – turėjo pateikti jam *motyvuotą pranešimą, kuriame nurodoma atsisakymo priežastis ir šio sprendimo apskundimo tvarka*.

Dėl šios priežasties LTI-K ir LAVL direktoriams rekomenduotina iš naujo įvertinti Pareiškėjo kreipimuisi ir pateikti į juos teisės aktų reikalavimus atitinkančius atsakymus bei imtis veiksmų, kad ateityje LTI-K, LAVL pareigūnai, teikdami pareiškėjams informaciją, vadovautųsi TGIĮ nustatytu teisiniu reglamentavimu.

20. Atsižvelgiant į tai, kad Seimo kontrolierius šioje pažymoje (šios pažymos 19 punktą) nustatė, jog LTI-K Pareiškėjui pateikė 2016 m. lapkričio 28 d. atsakymą dėl įstaigos radijo taškų pardavėjų nesivadovaudamas TGIĮ nuostatomis, konstatuotina, kad KD, *2016 m. gruodžio 22 d. atsakyme Nr. 2S-6803* pateikdamas priešingą nei Seimo kontrolieriaus išvadą, netinkamai išnagrinėjo 2016 m. lapkričio 28 d. Pareiškėjo kreipimąsi.

KD direktoriui rekomenduotina imtis priemonių, kad ateityje KD pavaldžios įstaigos, nagrinėdamos pareiškėjų skundus, vadovautųsi TGIĮ nuostatomis.

21. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad 2016 m. lapkričio 14 d. Pareiškėjas kreipėsi į LAVL prašydamas suteikti informaciją *ne tik apie tai*, iš kokių pardavėjų LAVL įsigijo radijo taškus, *bet ir apie galimybę turėti televizijos modulį su skaitmenine kortele*; 2016 m. gruodžio 9 d. LAVL raštu Nr. 7-PR-895 paaiškinta, kad, pagal galiojantį teisinį reglamentavimą, modulių su skaitmenine vaizdo kortele, skirta koduotiems televizijos kanalams, nuteistiesiems įstaigoje naudotis draudžiama (šios pažymos 13.9 punktą), t. y., *Pareiškėjui buvo suteikta jo prašoma informacija*. Dėl šios priežasties darytina išvada, kad 2016 m. gruodžio 9 d. LAVL atsakymo Nr. 7-PR-895 dalimi dėl galimybės turėti televizijos modulį su skaitmenine kortele nebuvo pažeista Pareiškėjo teisė gauti informaciją.

22. 2016 m. lapkričio 30 d. Pareiškėjas kreipėsi į LTI-K prašydamas pateikti duomenis apie jo gautus ir išsiųstus laiškus. Kaip minėta, LTI-K pareigūnai, atsakydami į šį kreipimąsi dėl informacijos pateikimo, turėjo pareigą vadovautis TGIĮ įtvirtintu teisiniu reglamentavimu (šios pažymos 19 punktą), tačiau 2016 m. gruodžio 20 d. LTI-K raštu Nr. 96-4109 Pareiškėjui buvo

paašškinta, kad jo 2016 m. lapkričio 30 d. prašymas nebus patenkintas, nes „Jūsų prašoma medžiaga nėra įtraukta į PĮVTT 18 priedą“, t. y., pateikti prašomus duomenis buvo atsisakyta nesivadovaujant TGIĮ nuostatomis. Dėl šios priežasties LTI-K direktoriui rekomenduotina iš naujo įvertinti 2016 m. lapkričio 30 d. Pareiškėjo kreipimąsi ir pateikti į jį teisės aktų reikalavimus atitinkantį atsakymą.

23. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Skundo dalis dėl pažeistos Pareiškėjo teisės gauti informaciją yra pagrįsta tiek, kiek tai susiję su teisės aktų reikalavimų neatitinkančių atsakymų (2016 m. lapkričio 22 d. RPL rašto dalis dėl galimybės naudotis mobiliuoju telefonu ir internetu, 2016 m. lapkričio 9 d. LTI-K raštas Nr. 96-3695, 2016 m. gruodžio 9 d. LAVL rašto Nr. 7-PR-895 dalis dėl įstaigos radijo taškų pardavėjo, 2016 m. gruodžio 22 d. KD raštas Nr. 2S-6803, 2016 m. gruodžio 20 d. LTI-K raštas Nr. 96-4109) pateikimu.

**Dėl LAVL, KD ir TM pareigūnų veiksmų (neveikimo),
galimai pateikiant Pareiškėjui teisės aktų reikalavimų neatitinkančius atsakymus**

Skundo daliai reikšmingos faktinės aplinkybės

24. Seimo kontrolierius 2017 m. sausio 16 d. raštu Nr. 4D-2017/1-47/3D-142 kreipėsi į TM, prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. 2017 m. vasario 6 d. Seimo kontrolierius gavo 2017 m. vasario 6 d. TM raštą Nr. (1.39)7R-1112.

Šiame rašte, KD ir LAVL atsakymuose bei prie jų pridėtuose dokumentuose nurodoma:

24.1. 2016 m. lapkričio 30 d. TM buvo gautas Pareiškėjo pranešimas-prašymas, kuriuo asmuo informavo apie jį netenkinančių pataisos įstaigos administracijos atsakymų (dėl galimybių pataisos įstaigoje naudotis internetu (internetu prieigomis) sudarymo) apskundimą KD direktoriui, siūlė papildyti nuteistiesiems leidžiamų įsigyti ir turėti maisto produktų, būtinausių reikmenų ir kitų daiktų sąrašą, teiravosi dėl galimybės susipažinti su aktualios redakcijos kodeksų turiniu;

24.2. į Pareiškėjui rūpimus klausimus buvo atsakyta 2016 m. gruodžio 27 d. raštu Nr. (1.23)7R-9733; šiame atsakyme nurodoma, kad:

24.2.1. jeigu Pareiškėjo netenkina KD direktoriaus priimti sprendimai, jis turi teisę BVK 183 straipsnyje nustatyta tvarka juos skųsti apygardos administraciniam teismui;

24.2.2. nuteistiesiems yra teikiamas visavertis fiziologines mitybos normas atitinkantis maistas, o papildomų maisto produktų įsigijimas pataisos įstaigos parduotuvėje yra susijęs tik su nuteistųjų nebūtinų poreikių tenkinimu; maistu nuteistieji yra aprūpinami nemokamai;

24.2.3. kalėjimo kameros yra skirtos asmenims gyventi, tačiau jos nėra specialiai pritaikytos maisto sandėliavimo ir ruošos procesui, todėl, nors parduotuvės prekių asortimentas yra platus, renkantis pageidaujamus maisto produktus rekomenduotina atkreipti dėmesį, ar bus galimybė šiuos produktus tinkamai laikyti ir paruošti, bei rinktis greičiau suvartojamus ir be specialių laikymo sąlygų laikomus maisto produktus; kai kuriuos maisto produktus leidžiama įsigyti tik pataisos namų bendrabučio tipo patalpose laikomiems nuteistiesiems, nes jiems sudarytos tinkamos sąlygos šiuos produktus termiškai apdoroti ir saugoti (atskirai nuo nuteistųjų gyvenamųjų patalpų įrengtos specialios virtuvėlės, aprūpintos viryklėmis, šaldytuvais ir pan.);

24.2.4. atlikus 2016 metais nuteistųjų įsigyjamų ir turimų maisto produktų, būtinausių reikmenų ir kitų daiktų stebėseną, 2016 m. gruodžio 23 d. Lietuvos Respublikos teisingumo ministro įsakymu Nr. 1R-323 buvo atitinkamai patikslintas Pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklių 18 priede nustatytas Nuteistiesiems leidžiamų įsigyti ir turėti maisto produktų, būtinausių reikmenų ir kitų daiktų sąrašas (toliau vadinama – Sąrašas);

24.2.5. su aktualiomis Pareiškėją dominančiomis kodeksų redakcijomis jis gali susipažinti Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje, kuri nuteistiesiems yra prieinama pasinaudojus pataisos įstaigoje įrengtomis riboto interneto prieigomis; išleidus naujausių redakcijų kodeksus yra stengiamasi, kad leidiniai būtų prieinami pataisos įstaigų

bibliotekose;

24.3. 2016 m. spalio 12 d. Pareiškėjas kreipėsi į LAVL dėl galimai netinkamos sveikatos priežiūros kokybės, netinkamai paskirto gydymo, nepaskiriamo dietinio maitinimo;

24.4. 2016 m. lapkričio 29 d. raštu Nr. 7-PR-858 LAVL atsakė į 2016 m. spalio 12 d. Pareiškėjo kreipimąsi; jame nurodoma, kad 2016 m. spalio 11 d. Pareiškėją konsultavo gydytoja [duomenys neskelbiami]; asmens sveikatos istorijoje esančiame konsultacijos aprašyme gydytoja pažymėjo, kad pacientas turi teisę atsisakyti skiriamo gydymo; prievartiniam gydymui indikacijų nėra; Pareiškėjui paaiškinta, kad gydytojas skiria gydymą įvertinęs objektyvią paciento būklę, nustatęs diagnozę, medicininės indikacijas gydymui, o paciento reikalavimas skirti vienokį ar kitokį gydymą negali daryti įtakos gydytojo sprendimui; su gydytoju visada galima aptarti alternatyvius gydymo būdus; LAVL rašte pažymima, kad Pareiškėjo asmens sveikatos istorijoje įrašų apie paskirtą dietą nebuvo;

24.5. 2016 m. gruodžio 15 d. Pareiškėjas kreipėsi į KD dėl 2016 m. lapkričio 29 d. LAVL rašto Nr. 7-PR-858 turinio neteisėtumo ir nepagrįstumo;

24.6. 2017 m. sausio 13 d. raštu Nr. 2S-231 KD atsakė Pareiškėjui į jo 2016 m. gruodžio 15 d. kreipimąsi; KD šiame rašte:

24.6.1. paaiškino, kad LAVL gydytojai turi Valstybinės akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnybos prie Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos išduotas ir Lietuvos Respublikos sveikatos ministro patvirtintas medicinos praktikos licencijas, kurios suteikia teisę jiems verstis medicinos praktika, todėl abejoti jų kompetencija nėra pagrindo; ar tikrai pacientui tikslinga skirti vienokius ar kitokius vaistus ar skirti tų vaistų analogus, sprendžia pacientą apžiūrėjęs ir įvertinęs jo sveikatos būklę gydantis gydytojas; vaistus gydytojas turi teisę skirti tik pagal medicininės indikacijas, o ne pagal paciento pageidavimą;

24.6.2. [duomenys neskelbiami] Pareiškėjui paaiškinta, kad nuteistieji yra maitinami pagal valgiaraščius, atitinkančius fiziologines mitybos normas, tačiau valgiaraštį gali koreguoti nuteistuosius gydantis gydytojas, atsižvelgdamas į nustatytas ligas ir įvertinęs sveikatos būklę;

24.6.3. KD, išnagrinėjęs 2016 m. spalio 12 d. Pareiškėjo kreipimąsi į LAVL, 2016 m. lapkričio 29 d. LAVL raštą Nr. 7-PR-858, medicininės dokumentacijos įrašus, konstatavo, kad LAVL atsakymas buvo parengtas remiantis įrašais medicininėje dokumentacijoje, o gydytoja psichiatrė, skirdama medikamentinį gydymą, vadovavosi Pareiškėjui nustatytų ligų gydymo algoritmais; šios aplinkybės buvo nurodytos ir 2016 m. lapkričio 29 d. LAVL rašte Nr. 7-PR-858, todėl vertinti šį raštą kaip neteisėtą ir nemotyvuotą nėra pagrindo;

24.6.4. KD nustatė, kad 2016 m. lapkričio 29 d. LAVL raštas Nr. 7-PR-858 Pareiškėjui buvo pateiktas praleidus teisės aktuose nustatytą terminą, todėl LAVL administracija įpareigota išsiaiškinti visas su 2016 m. spalio 12 d. Pareiškėjo skundu susijusias aplinkybes ir informuoti apie tai KD;

24.7. 2016 m. lapkričio 25 d. Pareiškėjas kreipėsi į KD dėl LAVL direktoriaus nutarimu skirtos nuobaudos pagrįstumo bei Apsaugos ir priežiūros skyriaus pareigūnų pareigų galimai netinkamo atlikimo / neatlikimo;

24.8. 2016 m. gruodžio 28 d. raštu Nr. 2S-6892 KD pateikė atsakymą į 2016 m. lapkričio 25 d. Pareiškėjo kreipimąsi:

24.8.1. KD iš LAVL pateiktos dokumentinės medžiagos nustatė, kad 2016 m. lapkričio 14 d. apie 16.30 val. vienuolikto korpuso pasivaikščiojimo kiemelyje Nr. 2 pasivaikščiojimo gryname ore metu Pareiškėjas atplėšė skardinės pertvaros apatinę dalį ir pro pertvaros apačią išlindo į pasivaikščiojimo kiemelių koridorių, kuriame jis buvo aptiktas pareigūnų; KD įvertino, kad tokiu elgesiu Pareiškėjas pažeidė BVK 110 straipsnio 1 dalies 4 punktą, kuriame nustatyta, kad laisvės atėmimo bausmę atliekantys nuteistieji privalo tausoti pataisos įstaigos turtą, todėl 2016 m. lapkričio 16 d. LAVL direktorius nutarimu Nr. VB-PR-209 pagrįstai skyrė Pareiškėjui nuobaudą – perkėlimą į kamerų tipo patalpas penkiolikai parų, kurią panaikinti ir švelninti nėra pagrindo;

24.8.2. kadangi Pareiškėjas kreipėsi kaltino Apsaugos ir priežiūros skyriaus pareigūnus

netinkamu pareigų atlikimu / neatlikimu, t. y., jo laikymu lauke 1,5 val., kiemelio durų neužrakinimu, saugumo neužtikrinimu, netinkamu priežiūros vykdymu, nesudarymu galimybės pasinaudoti tualetu ir kt., KD 2016 m. gruodžio 22 d. raštu Nr. 1S-5057 pavedė LAVL direktoriui atlikti išsamų tyrimą dėl Pareiškėjo kreipimesi nurodytų aplinkybių, apie atlikto tyrimo rezultatus Pareiškėją informuojant raštu;

24.9. 2016 m. gruodžio 2 d. Pareiškėjas kreipėsi į KD, skųsdamasis LAVL direktoriaus nutarimo dėl žalos atlyginimo išieškojimo teisėtumu bei teiraudamasis dėl išieškotos žalos gražinimo;

24.10. 2017 m. sausio 3 d. KD raštu Nr. 2S-61 Pareiškėjui paaiškinta, kad:

24.10.1. pagal BVK 169 straipsnyje įtvirtintą teisinį reglamentavimą, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmes atliekantys nuteistieji atsako už bausmės atlikimo metu valstybei padarytą žalą; žalos atlyginimas išieškomas motyvuotu pataisos įstaigos direktoriaus nutarimu, jeigu žalos dydis neviršija nuteistojo asmeninėje sąskaitoje esančios pinigų sumos; apie išieškojimą nuteistajam paskelbiama pasirašytinai; atlikęs tyrimą, KD nustatė, kad, atsižvelgdamas į Pareiškėjo 2016 m. lapkričio 14 d. veiksmus, LAVL direktorius 2016 m. lapkričio 16 d. nutarimu Nr. VB-PR-210 pagrįstai priėmė sprendimą išieškoti iš Pareiškėjo 38 EUR sumą už padarytą žalą; su minėtu nutarimu Pareiškėjas pasirašytinai supažindintas 2016 m. lapkričio 30 d.; tą pačią dieną 38 EUR suma buvo išskaičiuota iš Pareiškėjo asmeninės sąskaitos, pervedant ją į LAVL atsiskaitomąją sąskaitą;

24.10.2. dėl pataisos įstaigos turto sugadinimo 2016 m. lapkričio 14 d. buvo surašytas LAVL Apsaugos ir priežiūros skyriaus pareigūno tarnybinis pranešimas ir defektinis aktas, pasirašytas trijų komisijos narių, KD vertinimu, šių duomenų pakanka konstatuoti, kad Pareiškėjas padarė žalą valstybei, todėl, vadovaujantis BVK 170 straipsnio 2 dalies nuostatomis, pakeisti išieškotinos sumos dydį arba panaikinti nutarimą dėl žalos atlyginimo išieškojimo nėra pagrindo.

Skundo dalies tyrimui reikšmingi teisės aktai

25. BVK:

183 straipsnis „Bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų apskundimas“ – „1. Viešųjų darbų, laisvės apribojimo, arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų pareigūnų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami atitinkamą bausmę vykdančios institucijos ar įstaigos vadovui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo skundo gavimo dienos. 2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjimų departamento direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos. [...]“

26. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau vadinama – VAI):

3 straipsnis „Viešojo administravimo principai“

„Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais:

1) įstatymo viršenybės. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai aktai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais; 2) *objektyvumo*. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs; [...]; 4) nepiktnaudžiavimo valdžia. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektams draudžiama atlikti viešojo administravimo funkcijas neturint šio įstatymo nustatyta tvarka suteiktų viešojo administravimo įgaliojimų arba priimti administracinius sprendimus, siekiant kitų, negu įstatymų ar kitų norminių teisės aktų nustatyta, tikslų; [...]“

Skundo dalies tyrimui reikšminga Lietuvos Respublikos teismų praktika

27. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau vadinama ir – LVAT) 2012 m. gruodžio 20 d. sprendime, priimtame administracinėje byloje Nr. A-822-3206-12, konstatavo:

„Pagal Tarnybos Kalėjų departamente prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos statuto (2008 m. lapkričio 6 d. įstatymo Nr. X-1791 redakcijos) 5 straipsnį Kalėjų departamentas ir jam pavaldžios įstaigos (pagal Statuto 2 straipsnio 1 dalį pataisos namai yra Kalėjų departamentui pavaldi įstaiga) savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Bausmių vykdymo kodeksu, Baudžiamuoju kodeksu, Baudžiamojo proceso kodeksu, Suėmimo vykdymo įstatymu, kitais įstatymais, šiuo statutu, Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis ir kitais teisės aktais. Pagal Statuto 4 straipsnį Kalėjų departamento ir jam pavaldžių įstaigų veikla grindžiama teisingumo, teisėtumo, žmogaus teisių ir laisvių gerbimo, suimtųjų ir nuteistųjų lygybės prieš suėmimo ir bausmių vykdymo įstatymus, humanizmo, bausmių vykdymo individualizavimo, progresyvaus bausmių atlikimo ir viešumo principais. Panevėžio pataisos namai ir Kalėjų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, kaip viešojo administravimo subjektai, be minėtų specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, pavyzdžiui: įstatymo viršenybės, reiškiančio, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus, *objektyvumo*, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia principus (Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 1 punktas).“

Skundo dalies išvados

28. Skunde Pareiškėjas teigia, kad TM, KD, LAVL netinkamai nagrinėja jo pateiktus kreipimusis, pateikia formalius, teisės aktų reikalavimų neatitinkančius atsakymus arba iš viso jų nepateikia.

29. Nagrinėdami pareiškėjų skundus TM, KD, LAVL, kaip viešojo administravimo subjektai, be specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, tarp jų, ir objektyvumo principo, kuris reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs, sprendimuose turi būti aiškiai nurodyti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis pagrįsti sprendimo motyvai.

30. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad 2016 m. lapkričio 30 d. TM buvo gautas Pareiškėjo pranešimas-prašymas, kuriuo asmuo informavo apie jį netenkinančių pataisos įstaigos administracijos atsakymų (dėl galimybių pataisos įstaigoje naudotis internetu (interneto prieigomis) sudarymo) apskundimą KD direktoriui, siūlė papildyti nuteistiesiems leidžiamų įsigyti ir turėti maisto produktų, būtiniausių reikmenų ir kitų daiktų sąrašą, teiravosi dėl galimybės susipažinti su aktualios redakcijos kodeksų turiniu. 2016 m. gruodžio 27 d. TM raštu Nr. (1.23)7R-9733 buvo atsakyta į visus Pareiškėjui rūpimus klausimus, t. y., paaiškinta, kad KD direktoriaus priimti sprendimai skundžiami apygardos administraciniam teismui; nuteistiesiems yra teikiamas nemokamas visavertis fiziologines mitybos normas atitinkantis maistas, o papildomų maisto produktų įsigijimas pataisos įstaigos parduotuvėje yra susijęs tik su nuteistųjų nebūtinų poreikių tenkinimu; kalėjimo kameros nėra specialiai pritaikytos maisto sandėliavimo ir ruošos procesui, todėl parduotuvėje renkantis pageidaujamus maisto produktus rekomenduotina atkreipti dėmesį, ar bus galimybė šiuo produktus tinkamai laikyti, paruošti, bei rinktis greičiau suvartojamus ir specialių laikymo sąlygų nereikalingus maisto produktus; kai kuriuos maisto produktus leidžiama įsigyti tik

pataisos namų bendrabučio tipo patalpose laikomiems nuteistiesiems, nes jiems sudarytos tinkamos sąlygos šiuos produktus termiškai apdoroti ir saugoti; 2016 metais atlikus nuteistųjų įsigyjamų ir turimų maisto produktų, būtiniausių reikmenų ir kitų daiktų stebėseną, 2016 m. gruodžio 23 d. Lietuvos Respublikos teisingumo ministro įsakymu Nr. 1R-323 buvo atitinkamai patikslintas Pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklių 18 priede nustatytas Nuteistiesiems leidžiamų įsigyti ir turėti maisto produktų, būtiniausių reikmenų ir kitų daiktų sąrašas; su aktualiomis Pareiškėją dominančiomis kodeksų redakcijomis jis gali susipažinti Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje arba bibliotekose (šios pažymos 24.2 punktą). Šios aplinkybės leidžia daryti išvadą, kad TM pareigūnai tinkamai išnagrinėjo Pareiškėjo kreipimąsi dėl galimai nepagrįstų pataisos įstaigos administracijos atsakymų ir Sąrašo papildymo bei pateikė objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis pagrįstą 2016 m. gruodžio 27 d. atsakymą Nr. (1.23)7R-9733.

31. 2016 m. spalio 12 d. Pareiškėjas kreipėsi į LAVL dėl galimai netinkamos sveikatos priežiūros kokybės, netinkamai paskirto gydymo, nepaskiriamo dietinio maitinimo. 2016 m. lapkričio 29 d. raštu Nr. 7-PR-858 LAVL išsamiai atsakė į 2016 m. spalio 12 d. Pareiškėjo kreipimąsi (šios pažymos 24.4 punktą). 2016 m. gruodžio 15 d. Pareiškėjas kreipėsi į KD dėl 2016 m. lapkričio 29 d. LAVL rašto Nr. 7-PR-858 turinio neteisėtumo ir nepagrįstumo. 2017 m. sausio 13 d. raštu Nr. 2S-231 KD atsakė Pareiškėjui į jo 2016 m. gruodžio 15 d. kreipimąsi (šios pažymos 24.6 punktą). Šiame rašte KD pateikė visus atsakymus į Pareiškėjo iškeltus klausimus, pripažindamas, kad LAVL atsakymo turinys atitinka teisės aktų reikalavimus, tačiau pats atsakymas Pareiškėjui buvo pateiktas pažeidžiant BVK 183 straipsnyje nustatytą 20 darbo dienų terminą. Šios aplinkybės leidžia Seimo kontrolieriui konstatuoti, kad LAVL, atsakydama į 2016 m. spalio 12 d. Pareiškėjo skundą, pažeidė teisės aktų reikalavimus, susijusius su asmenų skundų, prašymų, pareiškimų nagrinėjimu, o KD atliko išsamų tyrimą ir Pareiškėjui pateikė objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis pagrįstą 2017 m. sausio 13 d. atsakymą Nr. 2S-231.

Kadangi KD ėmėsi priemonių LAVL padarytam teisės pažeidimui pašalinti, t. y., įpareigojo LAVL administraciją išsiaiškinti visas su 2016 m. spalio 12 d. Pareiškėjo skundu susijusias aplinkybes ir informuoti apie tai KD (šios pažymos 24.6.4 punktą), Seimo kontrolieriaus rekomendacija šiuo atveju neteiktina.

32. Skundo tyrimo metu taip pat nustatyta, kad 2016 m. lapkričio 25 d. Pareiškėjas kreipėsi į KD dėl LAVL direktoriaus nutarimu skirtos nuobaudos pagrįstumo bei Apsaugos ir priežiūros skyriaus pareigūnų galimai netinkamo pareigų atlikimo / neatlikimo. 2016 m. gruodžio 28 d. raštu Nr. 2S-6892 KD pateikė atsakymą į 2016 m. lapkričio 25 d. Pareiškėjo kreipimąsi, iš kurio turinio nustatyta, kad KD pareigūnai nagrinėjo kreipimesi nurodytus klausimus ir nustatė skundo tyrimui reikšmingas aplinkybes, paaiškino Pareiškėjui galiojantį teisinį reglamentavimą, susijusį su nuteistųjų pareiga tausoti pataisos įstaigos turtą, bei šios pareigos nevykdymo pasekmes, įvertino LAVL direktoriaus veiksmus (šios pažymos 24.8.1 punktą). Atkreiptinas dėmesys, jog KD ėmėsi veiksmų, kad būtų ištirti Pareiškėjo teiginiai, susiję su galimu LAVL Apsaugos ir priežiūros skyriaus pareigūnų netinkamu pareigų atlikimu / neatlikimu, t. y., KD 2016 m. gruodžio 22 d. raštu Nr. 1S-5057 pavedė LAVL direktoriui atlikti išsamų tyrimą dėl Pareiškėjo kreipimesi nurodytų aplinkybių, apie atlikto tyrimo rezultatus Pareiškėją informuojant raštu (šios pažymos 24.8.2 punktą). Šios nustatytos aplinkybės leidžia teigti, kad KD išsamiai ištyrė Pareiškėjo skunde nurodytas aplinkybes ir pateikė jam teisės aktų reikalavimus atitinkantį atsakymą.

33. Skunde nurodoma, kad 2016 m. gruodžio 2 d. Pareiškėjas kreipėsi į KD, tačiau atsakymo taip ir negavo. Seimo kontrolieriaus atlikto tyrimo metu nustatyta, kad šis Pareiškėjo teiginys neatitinka tikrovės, nes į jo 2016 m. gruodžio 2 d. kreipimąsi buvo išsamiai atsakyta 2017 m. sausio 3 d. KD raštu Nr. 2S-61 (šios pažymos 24.10 punktą).

34. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Skundo dalis dėl LAVL, KD ir TM pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai pateikiant Pareiškėjui teisės aktų reikalavimų neatitinkančius atsakymus, pagrįsta tiek, kiek tai susiję su LAVL pareigūnų veiksmais (neveikimu), pateikiant pavėluotą atsakymą į 2016 m. spalio 12 d. Pareiškėjo skundą.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAI

35. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X Skundo dalies dėl NVSC darbuotojų veiksmų (neveikimo), galimai netinkamai atlikus patikrinimą, tyrimą nutraukti.

36. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X Skundo dalį dėl pažeistos jo teisės gauti informaciją, pripažinti pagrįsta.

37. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X Skundo dalį LAVL pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai pateikiant teisės aktų reikalavimų neatitinkantį atsakymą, pripažinti pagrįsta.

38. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X Skundo dalį dėl KD ir TM pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai pateikiant teisės aktų reikalavimų neatitinkančius atsakymus, atmesti.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

39. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14, 17 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius RPL direktoriui Algimantui Liausėdai rekomenduoja:

39.1. pateikti Pareiškėjui jo 2016 m. lapkričio 18 d. kreipimosi (dalis dėl galimybės RPL naudotis mobiliuoju telefonu, internetu) turinį atitinkantį atsakymą;

39.2. imtis priemonių, kad ateityje pareiškėjų skundai būtų tiriami atidžiai, įvertinant visas skunde nurodytas aplinkybes, o pareiškėjams pateikiami atsakymai būtų pagrįsti objektyviais duomenimis (faktais) ir visais atvejais *atitiktų kreipimusi turinį*.

40. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius KD direktoriui rekomenduoja imtis priemonių, kad ateityje KD pavaldžios įstaigos, nagrinėdamos pareiškėjų skundus, vadovautųsi TGIĮ nuostatomis.

41. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14, 17 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius LAVL direktoriui rekomenduoja:

41.1. iš naujo įvertinti 2016 m. lapkričio 14 d. Pareiškėjo kreipimąsi (dalis dėl įstaigos radijo taškų pardavėjo) ir pateikti į jį teisės aktų reikalavimus atitinkantį atsakymą;

41.2. imtis veiksmų, kad ateityje LAVL pareigūnai, teikdami pareiškėjams informaciją, vadovautųsi TGIĮ nustatytu teisiniu reglamentavimu.

42. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1

dalis 14, 17 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius LTI-K direktoriui rekomenduoja:

42.1. iš naujo įvertinti 2016 m. spalio 28 d. Pareiškėjo kreipimąsi ir pateikti į jį teisės aktų reikalavimus atitinkantį atsakymą;

42.2. iš naujo įvertinti 2016 m. lapkričio 30 d. Pareiškėjo kreipimąsi ir pateikti į jį teisės aktų reikalavimus atitinkantį atsakymą;

42.3. imtis veiksmų, kad ateityje LTI-K pareigūnai, teikdami pareiškėjams informaciją, vadovautųsi TGIĮ nustatytu teisiniu reglamentavimu.

43. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas